

Lausunto

27.09.2024

HEL 2024-010892

Asia: VN/14164/2024

Asemanhaltijan tehtävien järjestäminen Suomessa

Lausuntopyynnön kysymykset

1. Haluatteko esittää yleisiä huomioita arviomuistioluonnoksesta?

Asemanseudut ovat liikenteen solmukohtia, joiden kehittäminen on keskeistä useiden kaupunkien kehittämiseksi. Epäselvyydet asemien hallinnassa ovat vaikeuttaneet asemanseutujen kehittämistä. Elinkeinonäkökulmasta tämä on merkittävä asia, koska juna- ja metroliikenteen asemanseuduilla on noin kolmannes Helsingin yritystoimipaikoista. Tästä syystä Helsinki pitää tärkeänä, että valtio luopuu tarpeettomista kiinteistöomistuksista asemanseuduilla ja muilla keskeisillä sijainneilla ja edistää aktiivisesti näiden maankäytön kehittymistä luovuttamalla maaomaisuuttaan kaupungeille rakentamiseen. Myös hallitusohjelmassa oli samansuuntaisia viittauksia. Hallitusohjelman mukaan mahdollisuutta luovuttaa valtion maaomaisuutta kaupunkien ja kuntien kehitettäväksi selvitetään. Lisäksi hallitusohjelman mukaan pitää selvittää tarkemmin suurille joukkoliikenneasemille vievien kulkureittien omistusta ja käyttöä selvitetään. Lisäksi hallitusohjelman mukaan pitää selvittää tarkemmin suurille joukkoliikenneasemille vievien kulkureittien omistusta ja käyttöä.

Myös Helsingin seudun neuvottelutuloksessa uudeksi MALsopimukseksi korostetaan asemanseutujen kehittämistä tiiviinä ja toiminnoiltaan sekoittuneina keskuksina. Siinä sitoudutaan myös avustamaan Helsingin metro- ja juna-asemien peruskorjauksia tavoitteena edistää erityisesti matkustajien kannalta toiminnallisuutta, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 23.9.2024 MAL-seutujen ehdotuksia MAL-sopimuksiksi vuosille 2024–2035.

Arviointimuistiossa tuodaan esille se, että joukkoliikenneasemien hallintavastuu on epäselvä, mikä on käytännössä aiheuttanut monenlaisia haasteita ja vaikuttanut myös esimerkiksi matkustajien turvallisuuskokemuksiin asemilla. Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota siihen, että epäviihtyisäksi ja turvattomaksi koettu ympäristö vaikuttaa aina myös asemalla toimiviin yrityksiin ja yritysten henkilöstöön. Tätä ei ollut muistiossa huomioitu.

Arviointimuistiossa esitetään neljä erilaista kehitysvaihtoehtoa asemien hallintavastuun selventämiseksi. Kehityspoluista yhdestä ehdotetaan muutoksia asemien omistajuuteen. Yksi ehdotuksista on asemien omistuksen keskittäminen esimerkiksi Väylävirastolle. Helsingin kaupungin mukaan olisi tärkeää, että neljän kehityspolun lisäksi selvitetäisiin laajemmin mahdollisuuksia muuttaa asemien omistusta. Lisäksi ja huolimatta siitä, mikä kehityspolku valitaan, on tärkeää, että kehitetään yhteistyömalli / konsepti, jossa asemien kehittäminen onnistuu nykyistä paremmin.

Vaihtoehdot: 1) Asema-alueiden omistusta tai asemien sopimus pohjaista hallinnointia keskitetään ja nämä toimijat määritetään lainsäädännössä asemanhaltijoiksi koko Suomessa tai tietyillä asemilla. 2) Asema-alueiden omistajat määritetään asemanhaltijoiksi lainsäädännössä. 3) Asemanhaltijaa ei määritetä lainsäädännössä, mutta asemanhaltijan lakisääteiset tehtävät osoitetaan tarvittaessa lainsäädännössä tehtäväperusteisesti tietyille toimijoille. 4) Asemanhaltijaa ei kansallisessa laissa määritetä eikä asemanhaltijan tehtäviä erikseen osoiteta toimijoille, vaan asemanhaltijan EU-asetuksen mukaisten tehtävien hoitamiseen puututaan tarvittaessa tapauskohtaisesti valvonnan keinoin.

a) Säännöt oikeudesta kuljetukseen

-

b) Avunanto rautatieasemilla ja junissa sekä avunannon edellytykset

-

c) Tiedot lähimmistä asemista, joilta on saatavissa avustamispalvelua

-

d) Liikkumisvälineiden, apuvälineiden ja avustavien koirien korvaaminen

-

e) Henkilöstön koulutus

-

f) Matkustajien henkilökohtainen turvallisuus

-

g) Valitusten käsittelymenettelyt

-

h) Palvelujen laatuvaatimukset

-

i) Matkustajien oikeuksista tiedottaminen

-
j) Sopimus junaan pääsyä helpottavien laitteiden tarjoamisesta ja hallinnasta sekä avun ja vaihtoehtoisten kuljetusten tarjoamisesta

-
k) Avun tarjoaminen laitteiden huollon aikana

-
l) Kirjalliset toimintaohjeet ja käyttö säännöt

-
m) Kuulemismenettely asemien rakentamisessa

-
n) Liikuntarajoitteisten henkilöiden kuljetusta ja avustamista koskevien tietojen käsittely

-
o) Asemalla tapahtuva tiedottaminen

-
p) Rautatieasemien esteettömyyttä koskevat tiedot ja tiedon päivittäminen

-
q) Asemanhaltijan mahdolliset uudet tehtävät:

- Matkustajien oikeuksia koskevat velvoitteet, joita on ehdotettu laajennettaviksi multimodaalisiin matkustajaliikennekeskuksiin (yllä kohdat a, b, e, h ja i, kommentit voi esittää myös nykyisten velvoitteiden kommentoinnin yhteydessä)
- Kokonaan uudet asemanhaltijalle mahdollisesti osoitettavat velvoitteet (matkustajien kanssa käytettävät viestintävälineet, keskitetyt yhteyspisteet multimodaaleissa matkustajaliikennekeskuksissa, asemien minimivaihtoajan määrittely)

-
3. Arviomuistioloituksen yhteenvedossa on esitetty neljä karkeaa etenemisvaihtoehtoa. Mikä muistiossa tarkemmin kuvatuista alustavista etenemisvaihtoehdoista olisi mielestänne toimivin?

1. Asema-alueiden omistusta tai asemien sopimus pohjaista hallinnointia keskitetään ja nämä toimijat määritetään lainsäädännössä asemanhaltijoiksi koko Suomessa tai tietyillä asemilla.
2. Asema-alueiden omistajat määritetään asemanhaltijoiksi lainsäädännössä.

3. Asemanhaltijaa ei määritetä lainsäädännössä, mutta asemanhaltijan lakisääteiset tehtävät osoitetaan tarvittaessa lainsäädännössä tehtäväperusteisesti tietyille toimijoille.
4. Asemanhaltijaa ei määritetä lainsäädännössä eikä asemanhaltijan tehtäviä erikseen osoiteta toimijoille, vaan asemanhaltijan EU-asetuksen mukaisten tehtävien hoitamiseen puututaan tarvittaessa tapauskohtaisesti valvonnan keinoin.

-

4. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 1? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

5. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 2? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

6. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 3? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

7. Mikä on näkemyksenne etenemistavasta 4? Millaisia vaikutuksia tällä etenemistavalla olisi?

-

8. Puuttuuko arviomuistioluonnoksesta näkemyksenne mukaan jokin etenemisvaihtoehto? Miten arvioitte sen vaikutuksia verrattuna arviomuistiossa esitettyihin etenemisvaihtoehtoihin?

-

9. Haluatteko täydentää tai korjata arviomuistioluonnoksessa asemanhaltijan lakisääteisten tehtävien valvonnan nykytilasta tai muutostarpeista esitettyä?

-

10. Onko teillä muita kommentteja, jotka toivotte huomioitavan muistiossa kuvattujen asemanhaltijan lakisääteisten tehtävien järjestämisessä?

-

Linden Timo
Helsingin kaupunki - Pormestarin lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle